

Kostprijsberekening biologische varkensbedrijven 2002

R. Hoste

Projectcode 63596

April 2003

Rapport 2.03.08

LEI, Den Haag

Het LEI beweegt zich op een breed terrein van onderzoek dat in diverse domeinen kan worden opgedeeld. Dit rapport valt binnen het domein:

- Wettelijke en dienstverlenende taken
- Bedrijfsontwikkeling en concurrentiepositie
- Natuurlijke hulpbronnen en milieu
- Ruimte en Economie
- Ketens
- Beleid
- Gamma, instituties, mens en beleving
- Modellen en Data

Kostprijsberekening biologische varkensbedrijven 2002

Hoste, R.

Den Haag, LEI, 2003

Rapport 2.03.08; ISBN 90-5242-814-x; prijs € 8,- (inclusief 6% BTW)

23 p., fig., tab.

De productie van biologisch varkensvlees in Nederland neemt toe. Een belangrijk deel van de productie vindt plaats onder ketencontracten op basis van 'Eerlijke prijs'. Hierbij vindt de financiële verrekening tussen de schakels in de productiekolom plaats op basis van werkelijke kosten.

Het LEI heeft een genormaliseerde kostprijs berekend van biologisch varkensvlees en biologische biggen op basis van werkelijke productiekosten op bestaande bedrijven. De productiekosten van biologische varkens bedragen 97 euro per big (van 25 kg) en 2,63 euro per kilogram geslacht gewicht.

De methode van kostprijsberekening is zodanig opgezet dat deze ook de komende jaren gebruikt kan worden. De studie is uitgevoerd in het kader van het project Biovar van Biologica.

Bestellingen:

Telefoon: 070-3358330

Telefax: 070-3615624

E-mail: publicatie@lei.wag-ur.nl

Informatie:

Telefoon: 070-3358330

Telefax: 070-3615624

E-mail: informatie@lei.wag-ur.nl

© LEI, 2003

Vermenigvuldiging of overname van gegevens:

- toegestaan mits met duidelijke bronvermelding
- niet toegestaan

Op al onze onderzoeksopdrachten zijn de Algemene Voorwaarden van de Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO-NL) van toepassing. Deze zijn gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel Midden-Gelderland te Arnhem.

Inhoud

	Blz.
Woord vooraf	7
1. Inleiding	9
2. Uitgangspunten	10
2.1 Algemene uitgangspunten	10
2.2 Praktijkcijfers	11
2.3 Uitgangspunten voor de berekingen	12
3. Resultaten kostprijsberekening	16
4. Analyse bedrijfskengetallen	19
4.1 Variatie in uitgangspunten	19
4.2 Ontwikkeling van kengetallen	19
4.3 Verschillen tussen bedrijven	20
4.4 Biggenprijs	20
5. Vergelijking met kostprijsberekening 2001	21
Bijlage	
1. Afwijkende opbrengstprijis	23

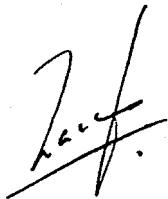
Woord vooraf

De biologische varkenshouderij groeit. In 2002 is het aantal varkensbedrijven dat biologisch produceert toegenomen van 37 naar 80. Het belang van een uniforme en door alle partijen gedragen kostprijsberekening neemt daarmee toe. Dit rapport is de derde kostprijsberekening van biologische varkens en biggen. De berekening is gebaseerd op (fiscale) boekhoudingen van varkensbedrijven die deelnemen in de ontwikkelstudieclub van het project BIOVAR.

Tegelijk met een toename van de varkensproductie neemt de druk op de afzetmarkt toe, omdat de consumptie van varkensvlees vooralsnog niet even hard meestijgt met de productie. Door alle kolompartners is daarom een scala aan initiatieven ontplooid, op het gebied van kwaliteitsverbetering, kostprijsverlaging, promotie, opschaling en verbetering van de vierkantsverwaarding. Met deze inspanningen wordt de handschoen opgepakt om biologische varkensproductie in Nederland een structurele plaats te geven in het winkelschap.

Kostprijsbeheersing voor primaire bedrijven maakt een belangrijk onderdeel uit van de benodigde inspanningen. Deze studie geeft inzicht in de kostprijsopbouw en in verschillen tussen bedrijven en geeft daarmee handvatten ter verbetering van de productie en verlaging van de kosten op de varkensbedrijven.

Graag willen we de varkenshouders bedanken die hun bedrijfsgegevens ter beschikking hebben gesteld. Verder bedanken we J.J.A. Kampshof (DLV), J. Enting (Praktijkonderzoek Veehouderij), A.M.H. de Juncker (Rabobank Nederland) en M.H.A. Steverink (Biologica, opdrachtgever) voor de plezierige samenwerking.

Prof.dr.ir. L.C. Zachariasse
Algemeen Directeur LEI B.V.

1. Inleiding

De kostprijsberekening wordt gebaseerd op individuele kostprijsberekeningen van bestaande biologische varkensbedrijven. DLV Advies B.V. verzamelt basisgegevens uit het managementinformatiesysteem en uit de fiscale boekhouding van de bedrijven en voert deze individuele kostprijsberekeningen uit. Het LEI berekent hieruit een genormaliseerde kostprijs voor biologische biggen en biologisch varkensvlees. De werkwijze en uitgangspunten worden voort op de eerdere kostprijsberekening (Hoste et al., 2001; Hoste, 2002) en zijn overlegd met andere deskundigen van DLV, Praktijkonderzoek Veehouderij, Rabobank Nederland en Biologica. De kostprijsberekening vindt jaarlijks plaats in het kader van het demonstratieproject BIOVAR van Biologica.

Hoofdstuk 2 van dit rapport is een beschrijving van de werkwijze en de gekozen uitgangspunten voor de kostprijsberekening. Hoofdstuk 3 geeft de resultaten van de kostprijsberekening. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 een analyse gemaakt van de invloed van enkele factoren op de kostprijs en wordt de ontwikkeling van enkele kengetallen gevolgd en in hoofdstuk 5 vindt een vergelijking plaats met de vorige kostprijsberekening.

2. Uitgangspunten

2.1 Algemene uitgangspunten

In de biologische praktijk is er sprake van een grote variatie in bedrijfsvoering, productieresultaten en kosten tussen de bedrijven. Voor de kostprijsberekening is uitgegaan van een situatie waar de bedrijfsvoering op orde is en waar geen calamiteiten of bijzondere omstandigheden van toepassing zijn.

De te berekenen kostprijs wordt niet gebruikt voor begrotingen, maar voor uitbetaling. Er wordt dus geen (jaarlijks geactualiseerde) langetermijn-kostprijs vastgesteld, maar een goede benadering van de werkelijke kosten in het betreffende jaar. Hierbij moet worden aangetekend dat de te berekenen kostprijs voor 2002 (hoofdzakelijk) gebaseerd is op cijfers over het jaar 2001 en dat deze wordt gebruikt voor uitbetaling in het jaar 2003. Het is terecht om uit te gaan van gegevens van het voorgaande jaar (2001), omdat die cijfers al uitgewerkt beschikbaar zijn en naar verwachting ook voor het jaar 2002 een redelijk goed beeld zullen geven van de kosten. Slechts op de voerprijs wordt geanticipeerd.

De kostprijsberekening is gebaseerd op praktijkcijfers. Voor de berekening is uitgegaan van de individuele kostprijsberekeningen van zeven varkensbedrijven die deelnemen aan de ontwikkel-studieclub van het project BIOVAR, en waarvan de benodigde informatie beschikbaar gesteld was. Van drie bedrijven is, in overleg met deskundigen, de informatie niet gebruikt, omdat deze bedrijven de gemiddelde kostprijs bovenmatig zouden beïnvloeden (door bijvoorbeeld bijzonder hoge gezondheidskosten of laag productieniveau).

Uitgaande van de zeven praktijkbedrijven wordt een 'normatieve' kostprijs berekend. Hierbij kan het 'norm'-bedrijf gekenschetst worden door de volgende punten:

- een gezinsbedrijf met circa 1,3-1,4 Volwaardige Arbeidskracht;
- bedrijf is gesloten (vermeerdering en 100% eigen mesterij);
- standaard huisvesting;
- grondloos (behalve weide voor uitloop);
- normale leveringskwaliteit (type, vlees%, gewicht);
- biggengewicht circa 25 kg;
- geen uitzonderlijke productietechnische resultaten of extreme kostenposten.

Voor de berekeningen is gewogen naar omvang van de productie. Voor de vermeerdering is gewogen naar het aantal geproduceerde biggen per bedrijf per jaar. Voor de mesterij is gewogen naar het aantal geproduceerde kilogrammen geslacht gewicht per bedrijf per jaar.

Waar sprake is van de 'kostprijs', wordt bedoeld de integrale kostprijs volgens gebruikelijke bedrijfseconomische principes, inclusief volledige vergoeding van arbeid (volgens CAO-tarief) en eigen vermogen.

Bedragen in de kostprijsberekening zijn inclusief BTW (landbouwforfait). De kostprijs wordt afzonderlijk berekend voor de zeugenhouderij en de vleesvarkenshouderij. Op deze wijze is er ook een handelsprijs voor biologische biggen af te leiden.

2.2 Praktijkcijfers

In deze paragraaf worden de uitgangspunten van de kostprijsberekening weergegeven. In de tabellen 2.1 en 2.2 wordt van de zeven praktijkbedrijven de gemiddelde onderliggende kengetallen weergegeven en daarbij als achtergrondinformatie de spreiding.

Tabel 2.1 Overzicht van bedrijfskenmerken van de vermeerdering op de praktijkbedrijven: (gewogen gemiddelden en uitersten a)

	Gemiddelde	Minimum	Maximum
Aantal zeugen	68	39	92
Arbeidsinzet (uur/zeug/jaar)	28,8	18,3	33,6
Weide (m ² /zeug)	192	0	417
Nevenomzet (€/zeug/jaar)	6	-43	37
Voerverbruik zeugenvoer (kg/zeug/jaar)	1310	1144	1570
Voerprijs zeugenvoer (€/100 kg)	28,32	23,28	32,11
Voerverbruik biggenvoer (kg/zeug/jaar)	636	414	807
Voerprijs biggenvoer (€/100 kg)	42,68	39,65	48,56
Ruwvoerkosten (€/zeug/jaar)	18	3	29
Energie en water (€/zeug/jaar)	65	49	108
Gezondheidszorg (€/zeug/jaar)	30	11	44
KI/Fokkerij (€/zeug/jaar)	24	0	41
Stroverbruik (kg/zeug/jaar)	461	103	1231
Strokosten (€/zeug/jaar)	36	9	108
Algemene kosten (€/zeug/jaar)	76	49	156
Biggenproductie (biggen/zeug/jaar)	19,9	16,0	23,2
Gewicht biggen (kg)	23,8	20,7	27,2

a) Weging van de gemiddelden op basis van de jaarbiggenproductie. Kengetal Aantal zeugen is ongewogen.

Zoals blijkt uit tabel 2.1 heeft één bedrijf geen weide als uitloop voor de zeugen. Dit komt overeen met de EU-regelgeving.

Het aantal varkens op de onderliggende zeven bedrijven bedroeg 68 zeugen en 425 vleesvarkens (verhouding 6,25). Opfokzeugen worden meegerekend bij de vermeerdering en niet afzonderlijk opgevoerd. Het 'norm'-bedrijf heeft gemiddeld 1,25 volwaardige arbeidskracht. Er is geen cultuurgrond ingerekend, anders dan voor uitloop voor de dieren

Tabel 2.2 Overzicht van bedrijfskenmerken van de mesterij op de praktijkbedrijven: (gewogen gemiddelden en uitersten a)

	Gemiddelde	Minimum	Maximum
Aantal vleesvarkens	425	209	644
Arbeidsinzet (uur/gavlv/jaar)	2,04	1,09	2,65
Uitval (%)	3,1	1,6	4,1
Voerverbruik (kg/gavlv/jaar)	821	757	912
Voerprijs (€/100 kg)	32,23	29,75	33,91
Ruwvoerkosten (€/gavlv/jaar)	2	0	5
Energie en water (€/gavlv/jaar)	5	1	9
Gezondheidszorg (€/gavlv/jaar)	6	3	7
Stroverbruik (kg/gavlv/jaar)	60	14	121
Strokosten (€/gavlv/jaar)	4	1	7
Algemene kosten (€/gavlv/jaar)	10	6	20
Geslacht gewicht (kg/afgelev.vleesv.)	88,4	85,8	90,2
Omzetsnelheid (rondes/gavlv/jaar)	3,14	3,00	3,38
Voerconversie (kg voer/kg gewicht)	2,90	2,73	3,17
Groei (g/gavlv/dag)	774	719	847

a) Weging van de gemiddelden op basis van de jaarproductie aan geslacht gewicht. Kengetal Aantal vleesvarkens is ongewogen. gavlv=gemiddeld aanwezig vleesvarkens.

(1,4 ha weide). Het bedrijf voldoet aan de EU-normen voor biologische varkenshouderij en aan een vijftal aanvullende eisen, te weten:

- een verbod op aankoop van 'gangbare' biggen;
- een verplichting voor aanvullende weide-uitloop voor guste en dragende zeugen;
- speenleeftijd minimaal 40 dagen;
- verbod op het binnen afmesten van vleesvarkens;
- minimaal 50% strogebruik als strooisel.

2.3 Uitgangspunten voor de berekeningen

In deze paragraaf worden de verschillende onderdelen van de kostenberekening toegelicht en de uitgangspunten besproken.

Huisvesting

Voor de kosten van huisvesting wordt uitgegaan van investeringsbedragen (nieuwbouw) van 3.403 euro per zeugenplaats en 658 euro per vleesvarkensplaats, waarbij is gerekend met de EU-normen voor dieroppervlakte, acht maanden mestopslag, geen roosters met onderliggende kelders in binnen- en buitenruimte, mestschuiven en opslag van vaste mest en gier. Er is uitgegaan van een gemiddelde bezetting van 93%. Voor de jaarlasten is gerekend met 5,9% afschrijving bij de zeugen en 5,7% bij de vleesvarkens, onderhoud is respectievelijk 1,4 en 1,2% van de nieuwwaarde. Voor de rentekosten van huisvesting is gerekend met 'groene rente' van 4,8% (over de gemiddelde waarde).

Arbeid

De arbeidsinzet op het gemiddelde bedrijf bedraagt 2.825 uur/jaar. De toedeling van de arbeidsuren bedraagt gemiddeld 69% voor de zeugen en 31% voor de vleesvarkens, gebaseerd op individuele inschatting van de varkenshouders. Voor de arbeidsvergoeding is gerekend met een CAO-tarief van 19,24 euro per uur voor de ondernemer (de eerste 2.323 uur/jaar) en een tarief van 14,97 euro per uur voor de overige uren. Voor uitbestede arbeid is gerekend met de werkelijke uitgaven.

Weidegang

Voor de kosten van weidegang van de zeugen is gerekend met 363 euro per hectare per jaar aan kosten voor afrastering en onderhoud van de weide. Verder zijn rentekosten van de grond ingerekend op basis van een grondwaarde van 27.227 euro per hectare en een grondrente van 2,5%. Voor de weidegang is uitgegaan van het gemiddelde werkelijke areaal op de bedrijven (1,4 ha). Per gemiddeld aanwezige zeug is dat gemiddeld 192 m².

Rente dieren, voer en kasgeld

Voor dieren, voer en kasgeld is uitgegaan van een waarde van 318 euro per zeug en 138 euro per gemiddeld aanwezig vleesvarken. De rentevoet bedraagt 6,8%. Dit is hoger dan de rente op vermogen in huisvesting, omdat er sprake is van kortlopend vermogen; Bovendien geldt hiervoor niet de 'groene rente'. De rente voor grond is onder de post 'weidegang' opgenomen.

Nevenomzet

Nevenomzet is de opbrengst van uitgeselecteerde (opfok)zeugen en beren, minus de kosten van aanschaf van nieuwe opfokzeugen en -beren in de vermeerderingstak.

Aankoopkosten big

Voor de aankoopkosten van biggen (in de mesterij) wordt uitgegaan van de berekende kostprijs van de biggen in de vermeerdering.

Uitval

In de veehouderij is het gebruikelijk de berekende kosten van uitval afzonderlijk weer te geven. Hierin wordt een waarde berekend voor uitgevallen dieren: aanschafkosten plus de helft van voerkosten en overige toegerekende kosten. De kosten worden niet dubbel berekend, maar alleen afzonderlijk weergegeven.

Voer

Voerkosten bepalen de helft van de kostprijs, hoofdzakelijk door aankoop van mengvoer. Ook kan de voerprijs in de loop van de tijd fluctueren, daarom is het van groot belang om de voerprijs nauwkeurig in beeld te hebben. Er wordt gebruikgemaakt van de werkelijke voerprijzen gedurende een periode van een jaar, waarbij gekozen wordt voor de meest recente kwartalen: het 3e en 4e kwartaal in het voorgaande jaar (het basisjaar dat gebruikt wordt voor alle verder cijfers), plus het 1e en 2e kwartaal in het daaropvolgende berekeningsjaar. Hiermee wordt zo actueel mogelijk aangesloten bij de ontwikkelingen op de veevoedermarkt.

Indien bedrijven ruwvoer zelf telen, is voor de bepaling van de kosten van ruwvoer gebruikgemaakt van een marktprijs af-boerderij. Gedachte hierachter is dat de biologische varkenshouder het ruwvoer ook voor die prijs had kunnen verkopen (opportunity costs). Voor grasopname bij weidegang van de zeugen worden geen kosten gerekend.

Mestkosten

Voor de kosten van mestafzet is een bedrag berekend. De bedrijven hebben deels mestafzet op eigen grond, terwijl het uitgangspunt van de kostprijsberekening een grondloos bedrijf is (behalve weide voor uitloop). Daarom is op basis van de werkelijke uitgaven van de afgezette mest een kostprijs berekend van alle geproduceerde mest. De mestkosten zijn dus berekend alsof alle mest van het bedrijf afgezet zou zijn.

Op basis van de bekende informatie bedraagt de totale mestproductie 6,8 m³ per zeug en 1,36 m³ per gemiddeld aanwezig vleesvarken. De berekende afzetkosten van de mest bedragen afgerond 5,70 euro per m³ mest.

Algemene kosten

Algemene kosten (verzekeringen, auto, telefoon) zijn verdeeld volgens de verdeelsleutel 7,7 (zeugen) staat tot 1 (vleesvarkens) (werkwijze KWIN).

Voorzover op de praktijkbedrijven bedrijfsverzekeringen zijn afgesloten, komen deze tot uiting in de algemene kosten. Persoonlijke verzekeringen (ziektekosten- en arbeidsongeschiktheidsverzekeringen) worden geacht uit de arbeidsvergoeding betaald te worden.

Er is geen rekening gehouden met transportkosten voor de biggen, omdat uitgegaan wordt van een volledig gesloten varkensbedrijf. Transportkosten voor vleesvarkens komen voor rekening van de slachterij en zijn dus ook nihil voor de varkenshouder. Onder de Algemene kosten zijn ook opgenomen de controlekosten van SKAL.

Afleveringskosten

Voor de afleveringskosten is gerekend met een bedrag van 2,27 euro per afgeleverd varken. Hierin is begrepen de PVV-heffing, CBS-classificatie, CBS-premie en een kleine post 'overige inhoudingen'.

Heffing diergezondheid

De structurele heffing voor het diergezondheidsfonds van 0,23 euro (*f* 0,50) is opgenomen in de vaste PVV-heffing (zie afleveringskosten). De incidentele (hoge) heffing van 2,04 euro (*f* 4,50) in de periode mei tot en met december 2001 is in deze kostprijsberekening opgenomen. Hierbij is een verdeelsleutel gehanteerd van 55% van de heffing voor de mestbig en 45% voor het vleesvarken.

In de berekening is geen rekening gehouden met eventuele kosten van productierechten.

3. Resultaten kostprijsberekening

In tabel 3.1 is een overzicht gegeven van de productiekosten van biologische vermeerdering en de kostprijs per big.

Tabel 3.1 Productiekosten van biologische biggen (euro per zeug per jaar), biggenproductie (biggen per zeug per jaar) en de kostprijs per geproduceerde big (€/big)

Kosten vermeerdering	
Huisvesting	355
Arbeid	524
Weidegang	20
Rente dieren, voer, kasgeld	25
Nevenomzet	6
Voerkosten	658
Energie en water	65
Gezondheidszorg	30
KI/Fokkerij	24
Stro	36
Mestkosten	39
Algemene kosten	76
Aandeel heffing Diergezondheidsfonds	15
Totaal	1874
Biggenproductie	19,9
Kostprijs per big (gem. 23,8 kg)	94
Kostprijs per big van 25 kg	97

Uit tabel 3.1 blijkt dat de kostprijs per big 94 euro bedraagt. Het gemiddelde biggenegewicht bedraagt echter 23,8 kg. Bij een gewicht van 25 kg moet de biggenprijs gecorrigeerd worden en komt dan uit op 97 euro per big.

De berekende kostprijs op de zeven onderliggende bedrijven vertoont een verschil van 37 euro per big (van 25 kg) tussen de hoogste en de laagste kostprijs.

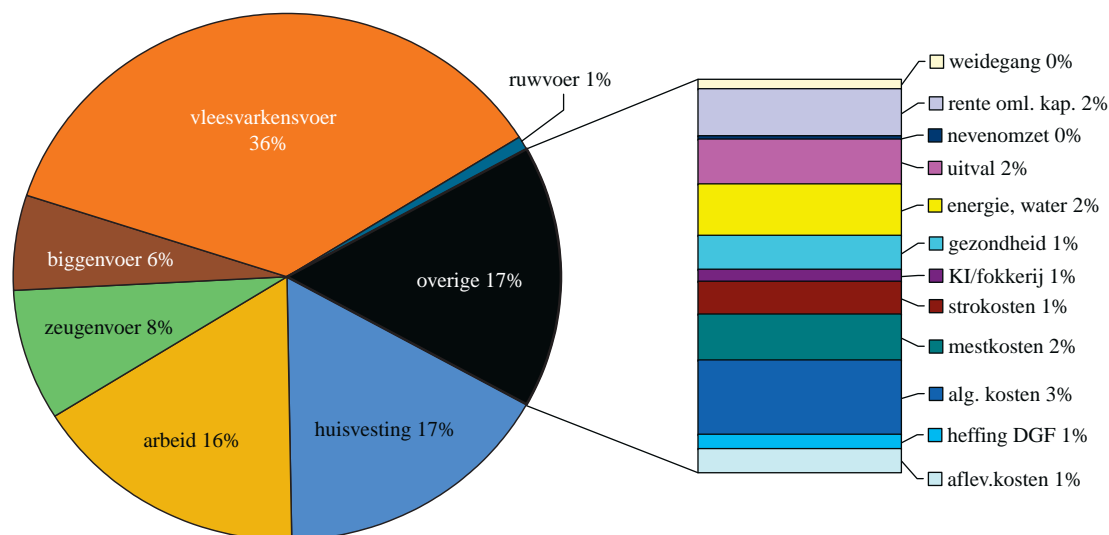
In tabel 3.2 is een overzicht gegeven van de productiekosten van vleesvarkens en de kostprijs per kilogram geslacht gewicht. Bij de aankoopkosten van de biggen is uitgegaan van de bovengenoemde kostprijs van 94 euro per big van 23,8 kg.

Tabel 3.2 Productiekosten van biologische vleesvarkens (euro per gemiddeld aanwezig vleesvarken per jaar), geslacht gewicht (kg per gemiddeld aanwezig vleesvarken) en de kostprijs (euro per kg geslacht gewicht)

Kosten vleesvarkens	
Huisvesting	66
Arbeid	37
Rente dieren, voer en kasgeld	10
Aankoopkosten big	295
Uitval	13
Voerkosten	267
Energie en water	5
Gezondheidszorg	6
Stro	4
Mestkosten	8
Algemene kosten	10
Aandeel heffing Diergezondheidsfonds	2
Vaste inhoudingen slachterij	7
Totaal	730
Geslacht gewicht	278
Kostprijs per kg geslacht gewicht	2,63

Uit tabel 3.2 blijkt dat de kostprijs 2,63 euro per kilogram geslacht gewicht bedraagt. In de mestering bedragen de voerkosten 0,94 euro per kilogram groei.

De opbouw van de kostprijs is weergegeven in figuur 3.1. Hierbij zijn de kosten van vermeerdering opgenomen in de kostprijs, dus niet in de vorm van de biggenkosten, maar alsof er sprake is van één fase.

Figuur 3.1 Opbouw van de kostprijs van varkensvleesproductie, waarbij vermeerdering en mestering als één geheel zijn weergegeven

Zoals blijkt uit figuur 3.1 vormt vleesvarkensvoer de grootste kostenpost met 36% aandeel. Samen met zeugen- en biggenvoer en met ruwvoer maken de voerkosten in totaal 51% van de totale kosten uit.

4. Analyse bedrijfskengetallen

4.1 Variatie in uitgangspunten

Uit de tabellen 3.1 en 3.2 blijkt dat de kostprijs per big van 25 kg 97 euro en van vlees 2,63 euro per kilogram geslacht gewicht bedraagt. Variatie in de kostprijs in de praktijk kan zowel afhankelijk zijn van prijsschommelingen als technische resultaten. De meest relevante factoren zijn hierbij de voerkosten (hoog aandeel in de kosten en prijsschommelingen) en de productiviteit. In tabel 4.1 is het effect aangegeven van schommelingen in uitgangspunten op de kostprijs per big en per kilogram geslacht gewicht. De effecten zijn onafhankelijk van elkaar doorgerekend en daarom niet zonder meer optelbaar.

Tabel 4.1 *Effect van schommelingen in uitgangspunten op de kostprijs (euro per big, eurocent per kilogram geslacht gewicht); alleen de factor zelf is gevarieerd, alle overige invloeden zijn gelijk verondersteld.*

Factor	Variatie	Invloed op kostprijs
<i>Zeugen</i>		
Voerprijs	€ 1/100 kg	€ 0,98 per big
Voerverbruik	5% (\pm 65kg/zeug + 32kg biggenvoer)	€ 1,61 per big
Biggenproductie	1 big /zeug /jaar	€ 4,11 per big
Mestkosten	€ 1/m ³	€ 0,34 per big
Investering dierplaats	€ 200/zeugenplaats	€ 1,05 per big
Rentevoet	1%	€ 1,11 per big
<i>Vleesvarkens</i>		
Voerprijs	€ 1/100 kg	3,0 cent per kg
Voerverbruik	5% (=41 kg voer/gavl)	4,8 cent per kg
Biggenprijs	€ 1/big	1,1 cent per kg
Vleesproductie	1 kg gesl.gew/afgelev.vleesv.	2,9 cent per kg
Mestkosten	€ 1/m ³	0,5 cent per kg
Investering dierplaats	€ 50/vleesvarkensplaats	1,8 cent per kg
Rentevoet	1%	1,8 cent per kg

4.2 Ontwikkeling van kengetallen

In deze paragraaf wordt de ontwikkeling in de tijd weergegeven van enkele kengetallen.

Het blijkt uit tabel 4.2 dat de arbeidsinzet per dier per jaar toeneemt. Hier is geen duidelijke verklaring voor te geven. De prijs van het varkensvoer lijkt ook te stijgen. De daggroei van de vleesvarkens is flink toegenomen, en dat moet mede worden verklaard door de toevallige bedrijfskeuze in de dataset.

Tabel 4.2 Ontwikkeling in de tijd van enkele kengetallen uit de kostprijsberekeningen voor 2000, 2001 en 2002

		2000	2001	2002
Arbeidsinzet	uur/zeug/jaar	25,8	28,7	28,8
Arbeidsinzet	uur/gavlv/jaar a)	1,91	1,90	2,04
Prijs zeugenvoer	€/100 kg	28,59 b)	27,68	28,32
Prijs biggenvoer	€/100 kg	39,03 b)	38,62	42,68
Prijs vleesvarkensvoer	€/100 kg	29,50 b)	30,36	32,23
Biggenproductie	biggen/zeug/jaar	19,8	19,9	19,9
Daggroei vleesvarkens	g/dag	727	762	774
Voerconversie	kg/kg	2,91	2,93	2,90
Rentevoet	%	5,0	5,3	4,8

a) gavlv=gemiddeld aanwezig vleesvarken; b) Gebaseerd op aanname.

4.3 Verschillen tussen bedrijven

De berekende kostprijs op de zeven bedrijven vertoont een verschil van 0,73 euro per kilogram tussen de hoogste en de laagste kostprijs. Op 2,63 euro is dat een verschil van 28% tussen hoogste en laagste. Deze spreiding is toegenomen ten opzichte van de vorige berekening, toen deze 0,45 euro bedroeg.

Gezien het grote aandeel van de voerkosten in de totale productiekosten is het aan te bevelen aandacht te besteden aan de voerprijs, uiteraard in relatie tot de voerkwaliteit. Vooral bij zeugenvoer is er een verschil van 38% tussen hoogste en laagste voerprijs van de onderzochte bedrijven. Bij biggenvoer is er ook een tamelijk groot verschil van 22% tussen hoogste en laagste voerprijs. Bij zowel zeugen- als het duurdere biggenvoer betekent dat een prijsverschil van bijna 9 euro per 100 kg voer. De spreiding in voerprijs bij vleesvarkensvoer bedraagt 14%, ofwel ruim 4 euro per 100 kg.

De arbeidskosten vormen een andere belangrijke kostenpost. De hoogste arbeidsinzet per dier is bij de zeugen 1,8 maal hoger dan bij de laagste, terwijl die verhouding bij de vleesvarkens zelfs 2,4 bedraagt. Deze spreiding hangt deels samen met het feitelijke stalsysteem (zoals strogebruik).

4.4 Biggenprijs

De kostprijs is voor biggen en vlees afzonderlijk berekend, om zodoende ook een biggenprijs vast te kunnen stellen voor bedrijven die niet gesloten zijn. De biggenprijs van 97 euro geldt voor een big van 25,0 kg. Per kilogram hoger of lager gewicht wijkt de kostprijs af met 2,35 euro, voor biggen tussen 22 en 29 kg. Dit is een hoger bedrag dan in de vorige kostprijsberekening, vanwege een verbetering van de methode.

In het geval de uitbetalingprijs niet gelijk is aan de kostprijs, zal dit ook doorwerken in de biggenprijs. Uitgangspunt hierbij is dat winst of verlies per afgeleverd dier (big of vleesvarken) fiftyfifty verdeeld wordt. Per 0,05 euro verschil in vleesprijs verandert de bijbehorende biggenprijs met 2,21 euro.

5. Vergelijking met kostprijsberekening 2001

De berekende kostprijs van 2,63 euro per kilogram is 4,8% hoger dan in de berekening van vorig jaar (2,51 euro). Hiervoor zijn vier oorzaken aan te wijzen:

- de berekening is nu gebaseerd op zeven, deels andere bedrijven dan de acht bedrijven in de vorige berekening. Hoewel het gaat om in totaal 9500 varkens, is het maar een beperkte dataset, en toevallige factoren door bedrijfskeuzes hebben dan een feitelijke invloed. Van de zeven bedrijven in de dataset hebben er drie ook meegedraaid in de kostprijsberekeningen van 2000 en 2001, en drie alleen ook in de berekening van 2001;
- de berekeningsmethodiek is op een punt aangepast (verbeterd). Voor mest is nu uitgegaan van berekende kosten, op basis van kosten van mest die daadwerkelijk afgezet is. In de vorige berekening zijn alleen de betaalde afzetkosten meegenomen, terwijl het normbedrijf in principe grondloos is (behalve weide voor uitloop) en dus geen eigen mestafzet heeft;
- inflatie en prijsontwikkeling;
 - het arbeidstarief is gestegen;
 - de voerprijs is duidelijk gestegen ten opzicht van de vorige berekening: zeugvoer + 3%, biggenvoer + 8,9% en vleesvarkensvoer + 3,4%;
 - rentevoet is met 0,5% gedaald. Dit vindt z'n weerslag in de kosten van kapitaal in huisvesting en vlottend kapitaal (dieren, voer en kasgeld).
- productiviteitsontwikkeling;
 - voeropname per zeug is gestegen met 54 kg, terwijl de voeropname van de biggen gedaald is met 51 kg per zeug. De voerconversie bij de vleesvarkens is met 1% verbeterd;
 - vleesproductie is gestegen van 273 kg tot 278 kg per gemiddeld aanwezig vleesvarken per jaar;
 - arbeidsinzet per aanwezig vleesvarken is gestegen met 7%, de arbeidsproductiviteit is hier dus gedaald. Hoewel er geen harde conclusie getrokken kan worden, gegeven het beperkte aantal en de wisseling in bedrijven in de dataset, lijkt het erop dat onderzoek en voorlichting hier dus nog geen effect bereikt hebben.

In vergelijking met de kostprijsberekening van 2001 leiden hogere kosten per zeug tot een hogere kostprijs van 7 euro per big. De hogere kosten per zeug worden, in volgorde van belang, beïnvloed door de volgende factoren:

Voerkosten (+46%), Arbeidsinzet en arbeidstarief (+28%), Mestkosten (26%), Energie en water (+24%), Algemene kosten (+21%), Heffing Diergezondheidsfonds (20%), Nevenomzet (-16%), Rentevoet (-14%) en Gezondheidszorg (-13%).

Bij de vleesvarkens is de kostprijs van 2002 ook 0,12 euro per kilogram geslacht gewicht hoger dan die van 2001. De totale kosten per gemiddeld aanwezig vleesvarken

waren dan ook fors hoger. Dit zou hebben geleid tot een kostprijsverhoging van 0,17 euro per kg, maar de productie is ook toegenomen met 5 kg per gemiddeld aanwezig vleesvarken per jaar, waardoor de kostprijsstijging beperkt is gebleven tot 0,12 euro per kilogram. De stijging in de totale kosten per gemiddeld aanwezig vleesvarken per jaar is vooral toe te schrijven aan een hogere biggenprijs (+38%), en aan hogere voerkosten (+38%).

Bijlage 1 Afwijkende opbrengstprijis

Bij een netto-uitbetalingprijs van 2,40 euro per kilogram geslacht gewicht hoort een biggenprijs die 8,35 euro lager ligt dan de kostprijs. De biggenprijs moet bij een nettoprijs van 2,40 euro per kilogram geslacht gewicht dus (afgerond) 88 euro per big van 25 kg zijn.

Voor afwijkende biggen gewichten moet nu ook een andere gewichtscorrectie toegepast worden. Bij een uitbetalingprijs van 2,40 euro per kilogram geslacht gewicht bedraagt de gewichtscorrectie 2,15 euro per kilogram onder of boven 25 kg, tussen 22 en 29 kg. Uitgaande van 88 euro per big van 25 kg, is de prijs voor een big van 22 kg dus 81,55 euro en bij 29 kg is dat 96,60 euro.